

[illegible]

איין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה • הערות והארות יתקבלו בברכה בטלפון 0504139964 או במייל kt24214625@gmail.com

מחיקת השם נאסרה אף שלא בדרך השחתה

[ז] והנה בדין מחיקת השם, לא הזכיר הרמב"ם דרך השחתה, ומשמע שכל מחיקה נאסרה ואפילו על מנת לתקן. וכן דקדק הרדב"ז (שם) ממה שהותר למחוק שאר הכינויים שמשבחים בהן להשי"ת כגון חנון ורחום וכו', וכמו שפסק הרמב"ם בהלכות יסוה"ת (שם ה"ה) ואם זה דרך השחתה בוודאי אסור דלא גרע מכתבי הקודש שכתב הרמב"ם (שם ה"ח) כתבי הקודש כולן ופירושיהן וביאוריהן אסור לשרוף אותן או לאבדן ביד. אלא וודאי דהמדובר ע"מ לתקן, ומשמע דדוקא כינויים מותר, אבל שמות הקודש אפילו שעל מתן לתקן, דהיינו שלא בדרך השחתה, נמי אסור (וכן ראיתי שדקדק בעולת יצחק ח"א סי' ק"ל אות א' ד"ה ואגב).

אלא שיש לתמוה, הלא כל האיסור נלמד מע"ז, והתם בדרך השחתה הוא. וכתב הרדב"ז, דדלמא משום חומרת השם, אפילו ע"מ לתקן לוקה, ועמד בצ"ע.

והרשי"ה בשו"ת דברי חכמים (יו"ד סי' כ' ד"ה ונראה להביא ראיה עוד) הביא ראיה ממה שאמרו בשבת (קג, ב) כתב את האזכרות בזהב, הרי אלו יגנוז, משמע שאין לו תקנה, וע"ש עוד. וכוונתו שהרי מחיקה זו באה להכשיר את הס"ת ולא ע"מ לאבד את השם ח"ו, ואע"פ כן אין לו תקנה אלא בגניזה, שמע מינה. וכן פסק למעשה בשע"ה (יו"ד סי' קס"ה סעיף ט"ז).

אם יש איסור בסתירת עזרת נשים שבביהמ"ק

[ז] **הכסף משנה** בהלכות בית הבחירה, הקשה על מה שכתב שם הרמב"ם, דלוקה רק על סתירת המזבח, ההיכל או בין האולם ולמזבח, ומשמע דעל העזרות אינו לוקה. ומאידך בספרי מפורש שיש לאו גם על העזרות. ותיירץ, דסמך רבינו על מה שכתב עיקר דין זה בהלכות יסוה"ת, ושם מבואר דלוקה אף על סתירת אבן מ'שאר העזרה'. ויל"ע, דבשלמא אם היה משמיט רבינו דין זה כלל והיה כותב איסור רק בסתירת ההיכל, אתי שפיר לומר דסמך על מ'ש"כ בהלכות יסודי התורה, אבל כאן שהזכיר ומיעט דוקא 'בין האולם ולמזבח', קשה לומר בזה תנא ושייר. ושו"מ **שהעיר כן באבן האול** (הל' בית הבחירה) וע"ש מה שתיירץ.

[ח] **והכתב מוהר"ר חיים כסא** זלה"ה, דהעזרות האמורות בספרי הן עזרת ישראל ועזרת כהנים שהן עיקר בבנין הבית (עי' בסמוך פ"ה ה"ב שמנה בכלל העזרה שבמזרח ההיכל רק את עזרת הכהנים ועזרת ישראל, ולא את עזרת הנשים שלאחריהן. אבש"ר), ורבינו כללן כאן במה שכתב 'מכל ההיכל', אבל מעזרת נשים ואילך, אם נתן מהן, נהי דאיסורא איכא, מלקות ליכא, וכמו שנראה ממה שכתב זכרוננו לברכה דין זה בפ"ו מהלכות יסודי התורה, ע"כ.

והנה עיקר תירוצו לכתב לחלק בין העזרות, יש לו סמך מלשון רבינו בספר המצוות (שם), שהזכיר ההיכל והמזבח וזהדומה להם, משמע דווקא מה שיש לו חשיבות גדולה, ולא כל שהוא בבנין הבית. אך **אני עני**, לא זכיתי להבין דבריו ביישוב לשונות הרמב"ם, כי אם העזרות כלולות ב'כל ההיכל', מדוע חזר רבינו לפרש 'מבין האולם ולמזבח', וצ"ע. ועוד, מה כוונתו להביא סייעתא מהלכות יסוה"ת, הלא אדרבה שם נזכר דלוקה על 'שאר העזרה'. וה' יאיר עיני.

ונתצתם את מזבחותם וישברתם את מצבתם ואשריהם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שמם מן המקום ההוא: **לא תעשון כן לה' אלהיכם** (י"ב, ג' ד')

לא תעשון כן לה"א

[א] **איתא בספרי**, מנין לנותן אבן אחד מן ההיכל ומן המזבח ומן העזרות שהוא בל"ת, ת"ל ונתצתם את מזבחותם ולא תעשו כן לה"א. רבי ישמעאל אומר, מנין למוחק אות אחת מן השם שהוא בל"ת, שנאמר ואבדתם את שמם ולא תעשון כן לה"א, ע"כ.

[ב] **ובמדרש הגדול נוסף** אחר איסור נתיצת המזבח וכו', ומנין לשרוף עצי הקדש שעובר בל"ת, שנאמר ואשריהם תשרפון באש לא תעשון כן לה"א, ע"כ. ומימרא זו לא הוזכרה כלל בספרי, רק במדרשי חכמי תימן, מדה"ג ואחריו במדרשי אור האפילה והביאור, וכן הובאה בילקוט מדרשי תימן. אבל הוזכר דין זה במסכת מכות (כב, א) שהמבשל בעצי הקדש אוהרתיה מהכא, ואשריהם תשרפון באש לא תעשון כן לה"א, ע"ש.

[ג] **ומנה הרמב"ם דינים אלו בספר המצות שלו** (ל"ת ס"ה). וכן באזהרות לרבי שלמה **אבן גבירול** כתב 'זחוק לא תעשו כן לאדיר אדירים'. וביאר מהר"י **בעץ חיים** (נג, א) הוא שכתוב ונתצתם את מזבחתם וסמך ליה לא תעשון כן לה"א, ע"כ.

ודינים אלו העלם הרמב"ם בפרק שישי מיסודי התורה, בתחילה כתב (ה"א), כל המאבד שם מן השמות הקדושים הטהורים שנקרא בהן הקב"ה לוקה מן התורה, שהרי הוא אומר בע"ז ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה"א. ובהמשך כתב (ה"ז), הסותר אפילו אבן אחת מן המזבח או מן ההיכל או משאר העזרה לוקה, שנאמר בעבודה זרה כי את מזבחותם תתצון וכתוב לא תעשון כן לה'. וכן השרוף עצי הקדש דרך השחתה לוקה, שנאמר ואשריהם תשרפון, לא תעשון כן לה'.

דווקא בדרך השחתה

[ד] **ודין זה דנתיצת המזבח, הזכיר גם בהלכות בית הבחירה (פ"א הי"ז) וכן (לשון זכ"ך ביאר מוהר"ח דקאי על המלקות שבדבר. דלעיל מינה כתב דהעולה במעלות על המזבח לוקה, וכן הנותן וכו' לוקה. ובזה סרה תמיתה הכס"מ שם. וע"ע בעולת יצחק הנוכח לקמן, מה שהביא מהגהות בעל סדר היום על הרמב"ם מכת"י) הנותן אבן אחת מן המזבח או מכל ההיכל או מבין האולם ולמזבח דרך השחתה לוקה**, שנאמר ונתצתם את מזבחותם וגו' לא תעשון כן לה"א. **והכתב שם הכסף משנה**, דמה שכתב הנותן דרך השחתה לוקה, בא לומר, שאם נותן כדי לתקן וודאי שרי. וכ"כ שם המשנה למלך.

ולא הזכירו מקור לדבריהם (וע"ע עולת יצחק ח"א סי' ל"ב אות ב' ד"ה ודבר. ובשע"ה אור"ח סי' פ"ט הערה ד' ד"ה וטעמא. ובמש"כ בדברי חפץ ט"ז עמ' ס"א אות ק"ב, דלצורך תיקון לא מבעיא דאינו לוקה, אלא אפילו איסורא ליכא). **ותירץ מוהר"ח כסא זלה"ה בשם טוב**, דכיון שאיסור זה נלמד ממצוות איבוד והשחתת עבודה זרה, אם כן, מה התם דרך השחתה, שהרי בודאי לא נצטינו לסותרה כדי לבנותה מחדש, אף כאן דרך השחתה. אבל סותר על מנת לתקן מותר, עכת"ד. **ומצאתי שסברא זו הזכירה הרדב"ז** (פ"ט מכלי המקדש ה"ג) מה ע"ז דרך השחתה, אף הכא דוקא דרך השחתה הוא דלוקה, ע"ש.

מדרכי רבותינו - הגאון רבי אריה גמליאל זצ"ל

רבינו נולד כאן בארה"ק בבאר שבע בשנת התשי"א, למד תורה אצל זקינו רבי חיים זצ"ל ממשפחת רבנים וחכמים מהיישוב 'מחתנויה' שבצפון תימן, בצעירותו שקד על התורה בשיבת הדרום ברחובות ולאחר מכן בשיבת הנגב בנתיבות, בעקבותיו גם באו אחיו הרבנים שליט"א לשיבות הקדושות. בשנת התשל"ו לאחר נישואיו נשלח ע"י הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל לפתוח כולל בשדרות, ובשנת התש"מ פתח את ישיבת שדרות בברכת הבבא סאלי זצ"ל. בשנת התש"מ נלבקש ע"י גדולי הדור זצ"ל לכהן כשלוחא דרבנן, ועל אף עיסוקיו הרבים בהם פעל גדולות ונצורות להרמת קרן התורה וחכמיה, וחיווק צרכי הדת והחינוך התורני בארה"ק, לא ויתר על הרבצת התורה שלו, ובכל יום חמישי היה מסתגר במשך שעות במקום בלתי ידוע שלא יפריעוהו מהכנת השיעור כללי. ורק בשעות אחה"צ חזר לעיסוקיו הציבוריים. מלבד זאת על אף עייפותו מפעילותו והתרועעותיו במשך היום, היה חוזר בלילה לישיבה ועוסק בתורה במשך כמה שעות, פעם התבטא לאחד מאחיו שליט"א 'לולא הלימוד הזה אין לי טעם בחי'. בשנותיו האחרונות חלה ונחלש, אך המשיך לעמול בתורה ביגיעה עצומה, ובימיו האחרונים אך ישב וליבן עם בנו סתירה עמוקה בדברי החזו"א בהלכות מוקצה. החזיק במסורת אבותינו זיע"א כל ימיו, ואף פרסם (נחלת אבות ד') מאמר בו האריך במעלת מנהגי ק"ק תימן המיוסדים על התלמוד והגאונים ואף יצא לישע נגד הטוענים שצריכים הם להתבטל ליושבי א"י. זכה לכתוב כמה חיבורים עמוקים בהלכה בית גמליאל ושו"ת מעשה ארג. זיע"א (תורת החכמים)